

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

VNIVERSITAT
E VALÈNCIA

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

**Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al
context valencià**

Guia docent de l'assignatura:

Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius

Professora:

Maria Josep Marín Jordà

1. Dades inicials d'identificació

Nom de l'assignatura:	<i>Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius</i>
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Màster:	Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al context valencià
Bloc troncal (primer any) o mòdul d'especialització (segon any):	Mòdul d'especialització: Assessorament Lingüístic i Cultura Literària en l'Ensenyament Secundari
Institució:	Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Professor responsable i institució:	Maria Josep Marín Jordà. Universitat Politècnica de València Departament de Lingüística Aplicada. Facultat de Belles Arts. Camí de Vera, s/n 46022 València. mjmarin@idm.upv.es . Tel.: 96 387 75 30. Extensió: 79530

2. Introducció a l'assignatura

Nom de l'assignatura:	<i>Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius</i>
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Bloc:	Assessorament Lingüístic i Cultura Literària en l'Ensenyament Secundari
Professor responsable:	Maria Josep Marín Jordà

Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius és una assignatura del mòdul d'especialització "Assessorament Lingüístic i Cultura Literària en l'Ensenyament Secundari", al qual optaran els estudiants interessats professionalment en el món de l'ensenyament. Aquesta assignatura parteix dels coneixements adquirits pels estudiants en l'assignatura troncal *Comentari lingüístic de textos* i proporciona una perspectiva complementària a les assignatures de *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament I: Textos narratius i descriptius* i *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament III: Textos argumentatius i conversacionals*, amb les quals comparteix itinerari d'especialització. Així mateix, atesa la importància de l'elaboració de textos expositius en l'ensenyament secundari, aquesta assignatura es relaciona amb la de *Producció i correcció de textos aplicat a l'ensenyament*, d'aquest mateix itinerari.

L'assignatura té un caràcter eminentment aplicat i presenta un doble vessant: d'una banda, es proposa consolidar els coneixements necessaris per a l'elaboració reeixida i el comentari de textos expositius, tenint en compte que el comentari és en si mateix un text expositiu; d'altra, està orientada al comentari de textos expositius en l'àmbit de l'ensenyament secundari. Així doncs, des d'un enfocament comunicatiu, abasta l'anàlisi i la producció textual a partir de les característiques bàsiques dels textos expositius en relació amb les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) i pretén, al mateix temps, orientar els estudiants a l'hora de transmetre aquests coneixements als alumnes d'ensenyament secundari.

3. Volum de treball

Assignatura: <i>Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius</i> (2 crèdits)	
Assistència a classes teòriques	7
Assistència a classes pràctiques	6
Preparació classes teòriques	7
Preparació classes pràctiques	8
Preparació treballs classes teòriques	0
Preparació treballs classes pràctiques	15
Realització d'exàmens	0
Preparació d'exàmens	0

Assistència a tutories	3
Assistència a seminaris i activitats	4
TOTAL VOLUM DE TREBALL	50

4. Objectius generals

Assignatura: *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*

Els objectius d'aquesta assignatura són:

- Conèixer les característiques estructurals i lingüístiques dels textos expositius i aplicar-les a l'elaboració de comentaris de text.
- Reflexionar sobre la importància dels textos expositius en la vida acadèmica com a transmissors del coneixement, tant en el nivell de la recepció com de la producció.
- Copsar la presència del textos expositius en el currículum de l'ensenyament secundari en relació amb la comprensió, l'anàlisi i el comentari de textos de caràcter fonamentalment científicotècnic.
- Desenvolupar la capacitat de programar i avaluar activitats encaminades a identificar les característiques lingüístiques i discursives de textos expositius de gèneres diversos amb especial atenció als d'àmbit acadèmic.
- Desenvolupar la capacitat de programar i avaluar activitats vinculades a l'elaboració i el comentari de textos expositius.

5. Continguts

Assignatura: *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*

Els continguts bàsics d'aquesta assignatura són:

- Anàlisi i comentari de textos expositius.
- Legislació reguladora dels aspectes relacionats amb l'anàlisi i el comentari de textos expositius en el currículum d'ensenyament secundari.
- Tècniques i estratègies que faciliten la comprensió, la producció i el comentari de textos expositius en l'ensenyament secundari.
- Avaluació d'activitats relacionades amb la comprensió, la producció i el comentari de textos expositius en l'ensenyament secundari.

6. Destreses

Assignatura: *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*

Les destreses que es pretenem aconseguir són:

- Identificar textos expositius de diferents gèneres.
- Analitzar i comentar críticament textos expositius destacant-ne els aspectes més rellevants per a la comprensió i relacionant els conceptes que manifesten les diferents propietats del text.
- Saber seleccionar textos adequats per a treballar els diversos aspectes del comentari de textos expositius en l'ensenyament secundari.
- Programar activitats i fixar criteris d'avaluació relacionats amb l'anàlisi i el comentari de textos expositius en l'àmbit de l'ensenyament secundari.

7. Actituds i habilitats socials

Assignatura: *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*

Les competències i habilitats socials que es pretenen aconseguir són:

- Recepció crítica de textos.
- Habilitat per a treballar en equip i compartir opinions i coneixements.
- Capacitat de crear i avaluar activitats encaminades a transmetre els coneixements necessaris per a l'anàlisi i el comentari de textos expositius en l'ensenyament secundari.
- Capacitat de transmetre als alumnes de secundària la rellevància dels textos expositius en la vida acadèmica.
- Preocupació per millorar les destreses comunicatives dels alumnes d'ensenyament secundari mitjançant els mecanismes d'anàlisi i producció de textos expositius.

8. Temari

Assignatura: Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius		
Tema		Hores presencials
1.	Els textos expositius 1.1. Característiques lingüístiques i discursives dels textos expositius 1.2. Gèneres 1.3. L'exposició en combinació amb altres tipus de seqüència 1.4. El comentari de textos expositius	6
2.	El comentari de textos expositius en l'ensenyament secundari 2.1. Rellevància de l'anàlisi i el comentari de textos expositius en el currículum d'ensenyament secundari 2.2. La selecció de textos expositius per a l'anàlisi 2.3. Programació i avaluació d'activitats que faciliten la identificació de textos expositius de diversos gèneres 2.4. Programació i avaluació d'activitats d'anàlisi i comentari de textos expositius	7

9. Bibliografia i altres recursos

Bibliografia bàsica

- ÁLVAREZ, Miriam (1999) "Exposició", *Tipos de escrito II: exposición y argumentación*, Madrid, Arco Libros, 10-24.
- BASSOLS, Margarida i Anna M. TORRENT (1996) "Explicació", *Models textuais: teoria i pràctica*, Vic, Eumo, 69-96.
- CONCA, M., COSTA, A., CUENCA, M. J., i G. LLUCH (1998) *Text i gramàtica. Teoria i pràctica de la competència discursiva*, Barcelona, Teide.
- CUENCA, M. Josep (1996a) "L'exposició", *Comentari de texts*, Picanya, Edicions del Bullent, 55-78.
- LIESA, Eva i Montserrat CASTELLÓ (2004) "L'estudi de textos expositius a l'Educació Secundària Obligatoria: significat i factors influents" *Suports*, vol. 8, núm. 2, 110-121.

Bibliografia complementària

- ALBEROLA, Patricia *et al.* *Comunicar la ciència*, Picanya, Edicions del Bullent.
- ADAM, Jean M. (1992) *Les textes: types et prototypes*, París, Nathan.
- ADAM, Jean M. i Françoise REVAZ (1996) "(Proto) Tipos sobre textos: la estructura de la composició en los textos", *Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, 10, 1996, monogràfic "¿Textos? ¿Qué textos?", 9-22.
- BORDONS, Glòria, CASTELLÀ, Josep M. i Elisabet COSTA (1998) *TXT; La lingüística textual aplicada al comentari de text*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona.

- CALSAMIGLIA, Helena i Amparo TUSÓN (1999): *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona, Ariel.
- CASSANY, Daniel, LUNA, Marta i Glòria SANZ (1993) *Ensenyar llengua*, Barcelona, Graó.
- CASTELLÀ, Josep M. (1994) "Les tipologies textuais", dins Cuenca, M. J., ed., *Lingüística i ensenyament de llengües*, València, Servei de Publicacions de la Universitat, 109-126.
- CASTELLÀ, Josep M. (1992) *De la frase al text. Teories de l'ús lingüístic*, Barcelona, Empúries.
- CUENCA, Maria Josep (1996b) "Textos sobre textos: una reflexió sobre el comentari de textos", *Textos*, 10, 85-98, octubre.
- CUENCA, Maria Josep (2000) *Comentario de textos: los mecanismos referenciales*, Madrid, Arco Libros.
- CUENCA, Maria Josep (2002), *Els connectors textuais*, Barcelona, Santillana.
- CUENCA Maria Josep (2006) La connexió i els connectors. Perspectiva oracional i textual, Vic, Eumo.
- MARTÍNEZ SOLÍS, M. C. (1997), *Análisis del Discurso. Cohesión, coherencia y estructura semántica de los textos expositivos*, Cali (Colombia), Taller de Artes gráficas, Facultad de Humanidades, Univalle. 2a edició.

Altres materials de treball

DECRET 39 /2002, de 5 de març, del Govern 47/1992, de 30 de març, del Govern Valencià, pel qual s'establí el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria a la Comunitat Valenciana. Assignatures de Valencià i Castellà.

http://www.cult.gva.es/DGOIEPL%5CAREA_EDUCACION%5CINNOVACION/Innova/esoval.pdf
[15/09/2007]

DECRET 50/2002, de 26 de març, del Govern Valencià, pel qual es modifica el Decret 174/1994, de 19 d'agost, del Govern Valencià, pel qual s'establí el currículum del Batxillerat a la Comunitat Valenciana. Assignatures de Valencià i Castellà.

Assignatura Llengua i Literatura I i II (Matèria comuna Valencià i Castellà).

http://www.cult.gva.es/dgoiepl/AREA_EDUCACION/ORDENACION/oa/Batxillerat/Batxillerat.pdf
[15/09/2007]

"Comentari de text", Gabinet de Llengua Catalana de la UAB

<http://antalya.uab.es/gab-llengua-catalana/www/cat/assessorament/guia/models/coment.html>
[25/07/2007]

"Models de textos: Comentari de text", Centre de Redacció de la UPF

<http://mutis.upf.es/cr/catacd/comenct.htm>
[23/05/2006]

"Models de textos: Explicació", Centre de Redacció de la UPF [23/05/2006]

<http://mutis.upf.es/cr/catacd/expcat.htm>

"Explicació: Tècniques explicatives", Centre de Redacció de la UPF [23/05/2006]

<http://mutis.upf.es/cr/catacd/expcat4.htm#tec>

"Explicació: Exemple", Centre de Redacció de la UPF [23/05/2006]

<http://mutis.upf.es/cr/catacd/expcat2.htm#ex>

"Qüestionari per a revisar el text expositiu", Materials de 1r de Batxillerat de R. Sanchis

http://www.rosasanchis.com/departament/materials_1batx/quest_trobairitz/avaluacio.htm
[23/05/2006]

10. Coneixements previs

Assignatura: <i>Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius</i>
--

- Coneixement del català formal.   - Coneixement dels conceptes de lingüística textual relacionats amb les propietats del text   - Coneixement de la metodologia del comentari de text des de la perspectiva de l'anàlisi del discurs.

11. Metodologia

Assignatura: *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*

La metodologia d'aquesta assignatura es concreta de la manera següent:

A) Classes teòriques i pràctiques. Preparació de treballs

TEMA 1

CLASSES TEÒRIQUES:

- **3 hores de classe**, destinades a la presentació en grup dels conceptes teòrics desenvolupats en el tema.
- **4 hores de preparació** a partir de la lectura de la bibliografia bàsica.

CLASSES PRÀCTIQUES:

- **3 hores de classe**, que es dedicaran a realitzar i posar en comú activitats sobre els diversos conceptes teòrics exposats i a analitzar un comentari model d'un text expositiu ("Txernòbil", *Catalunya Ràdio*, dins CUENCA 1996a: 57-64).
- **4 hores de preparació**, destinades a la lectura del comentari model, que inclourà, si cal, la revisió dels conceptes bàsics necessaris per a una completa comprensió.

PREPARACIÓ DE TREBALLS PRÀCTICS:

- **5 hores** per a l'elaboració d'un comentari del text "Els universitaris" de J. Solà (dins CUENCA 1996: 71).

TEMA 2

CLASSES TEÒRIQUES:

- **4 hores de classe**, destinades a la presentació i el comentari de la bibliografia i altres recursos que desenvolupen els apartats d'aquest tema.
- **3 hores de preparació**, a partir de la lectura de la bibliografia bàsica i la reflexió sobre la importància del textos expositius en els curricula d' ESO i de Batxillerat.

CLASSES PRÀCTIQUES:

- **3 hores de classe** durant les quals els estudiants prepararan en grups reduïts i exposaran a l'aula activitats de programació i avaluació relacionades amb el l'anàlisi i el comentari de textos expositius en l'ensenyament secundari.
- **4 hores de preparació**, dedicades a la recerca de textos expositius de diferents gèneres, adequats per a treballar els diversos aspectes de l'anàlisi i el comentari amb els alumnes d'ensenyament secundari.

PREPARACIÓ DE TREBALLS PRÀCTICS :

- **5 hores** per a la programació d'una activitat per als alumnes de 2n de batxillerat que treballen alguns aspectes d'anàlisi i comentari de textos expositius. Haurà d'incloure la justificació de la tria del text en relació als aspectes abordats, els enunciats concrets adreçats als alumnes, la correcció i la proposta detallada d'avaluació.
- **5 hores** per a l'elaboració d'un text (predominantment) expositiu, destinat a fer comprendre als estudiants de 4rt d'ESO la importància que té i tindrà en la seua vida acadèmica el desenvolupament de la capacitat d'anàlisi i producció de textos expositius.

B) Tutories

Es realitzaran 3 hores de **tutories col·lectives** distribuïdes en dues sessions presencials. La primera tindrà lloc al començament de l'assignatura i es dedicarà a la presentació de la guia docent. La segona tutoria es durà a terme en acabar les classes presencials i servirà per a resoldre possibles dubtes sobre el desenvolupament de les classes, de les pràctiques i del treball obligatori que caldrà lliurar per a l'avaluació. Les **tutories individuals** es realitzaran preferiblement des de l'aula virtual (correu electrònic) i tindran la finalitat de guiar l'alumnat en la preparació de les classes teòriques i pràctiques.

C) Activitats complementàries

Les activitats complementàries (4 hores) es concretaran en la primera tutoria col·lectiva.

12. Avaluació de l'aprenentatge

Assignatura: *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*

A) El 50% de la nota final s'obtindrà per l'assistència a les classes, la participació i la realització de les activitats i treballs proposats per al període lectiu (vegeu apartat Metodologia). Els estudiants que opten per la modalitat virtual hauran de dur a terme aquestes activitats o pràctiques a partir dels materials disponibles en Aula Virtual i en les condicions que estipule la professora.

Excepcionalment, i sempre per motius justificats, l'estudiant que no haja fet ni el seguiment presencial de la docència ni el virtual, podrà ser avaluat en condicions que acrediten un aprofitament adequat als objectius del Màster. En aquests casos, a fi d'evitar greuges comparatius, a més dels requisits exigits als estudiants de la modalitat virtual, el professor podrà afegir unes altres activitats que completen la formació rebuda per la resta d'estudiants.

B) L'altre 50% de la qualificació s'obtindrà per mitjà d'un únic treball, comú a totes les assignatures del bloc. El bloc d'assignatures és el següent:

- *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament I: Textos narratius i descriptius*
- *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament II: Textos expositius*
- *Comentari de textos aplicat a l'ensenyament III: Textos argumentatius i conversacionals*
- *Producció i correcció de textos*

Aquest treball serà realitzat individualment per tots els estudiants matriculats en alguna de les assignatures del bloc, tant si segueixen la docència presencial com virtual. El treball es durà a terme de la manera següent:

1. A principi de curs, els estudiants rebran una llista de temes de treball elaborada a partir de les propostes de cada professor del bloc.
2. El treball a desenvolupar sobre un tema concret consistirà en una recerca aplicada a l'àmbit professional. La recerca serà limitada en l'abast referencial, però s'haurà de plantejar amb tots els requeriments científicoacadèmics. D'aquesta manera, l'estudiant podrà presentar-la com a tesi de Màster, requisit que és preceptiu per a l'obtenció del títol acadèmic, d'acord amb el que estableix el Reglament de Postgrau de la UV.
3. Del llistat de propostes de treball, els estudiants n'escolliran un parell. El coordinador del bloc dirimirà les possibles concurrències i assignarà a cada estudiant, amb el vistiplau dels altres professors, el tema sobre el qual aquest haurà de treballar. Els estudiants acollits a la docència virtual hauran de mantenir almenys dues entrevistes presencials amb el director del treball: abans de finalitzar el primer trimestre, després d'haver formalitzat la tria, per tal d'encetar el treball; i abans de finalitzar el segon trimestre, a fi de contrastar dades i rebre nou assessorament.
4. El professor que propose cada tema serà el responsable de dirigir el treball i de qualificar-lo. Abans de la qualificació final, els altres professors del bloc emetran per escrit un breu informe de valoració, sense necessitat d'assignar-hi nota.
5. La data límit de lliurament del treball serà el 20 de juny.

NOTA: Caldrà obtenir un mínim de 2 punts en cada apartat (A i B), per poder sumar els dos blocs.